

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36. számnál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pft. külföldre évenyenként 4 pft.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetése minden egyes hirdetés után 10 pft. bérletdíj és minden négyhavas egy sor után számítandó 4 pft. beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előfizetők, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

Pályázati jelentés.

A mélt. Zejk Sándor ur által feltett történeti balladára mai napig, mint kitűzött határ-időig, következő számszerint hat pályamű küldetett be alulírtokhoz u. m.

1. KOLOZSVÁRI VÉRPAD. Jelige: Van biró a felhők fölött. Bajza.
2. NAGY ELŐDÖK, KIS UTÓDOK. Jelige:
Ti lengtek itt mécses körül,
Ti lengtek itt, ti népem ősei. Petőfi.
3. NYÁRI LŐRINCZ. Jelige: Buktam bár, de vívtam.
4. GÁLFY JÁNOS. Jelige: Elhulltanak legjobbjaink. Vörösmarty.
5. A FEKETE EMBER. Jelige: Szikráz a haragos acél,
Suhog a lap, csorbul az él. Arany.
6. A SZÉP ALISPÁNNÉ. Jelige: Nem bont s köt többé frigyeket az elhunyt napsugár. Vörösmarty.

Fenn czímzett költeményeket a kitűzött ötarany pályadíj odaítélése végett mai nap, a már általam korábban felkért bíráló bizottmány kezeire átadtam. Kolozsvár, 1857. sept. 1-jén.

DÓZSA DÁNIEL.

ANYAGI ÉRDEKEINK.

IV. Végleges urbérkárptólás.

E hirdap hasábjain több indítványok jelentek meg különböző pénzintézetek felállítására iránt, s köztük nem hiányoztak olyanok is, melyek a készpénz-alapot nélkülözhetőknek, a hitelt csupán hitre alapíthatónak tarták. — Ily terveket az üres képzelet közbe sorozván, másfelől bátran állíthatjuk, hogy bármely pénzintézetnél, készpénz mellett, az értékes papírok, és névszerint az urbéri papírok is leghasznosabb szolgálatot tehetnek.

Egy alkalommal fejtegettük, mennyire akadályozza nálunk telekkönyvek nem-léte oly pénzintézetek felállítását is, melyeknek célja volna a hazában s a közel vidéken létező, és nagyrésztben használatlan heverő pénzek öszvesítése és jövedelmeztetése. Ugyanakkor felhoztuk a takarékpénztáraknak ugy anyagi, mint erkölcsi fontosságát; minő fontossággal kisebb-nagyobb mértékben általában a biztosító-intézetek is bírnak. — Kétségtelen, miként csak telekkönyvek képesek a nemzetek életében oly fontos szerepet játszani, fennebbi intézeteknek illő kiterjedést és akadálytalan hatást biztosítani. — Telek-

könyvek mielőbbi behozatala tehát az, min a fennebbi okból is igyekeznünk, min munkálunk, mit szorgalmaznunk kell. — De nézetünk szerint addig is, míg a telekkönyvek létrehozhatók, nem járna legyőzhetlen akadályal egy-két népesebb városunkban takarékpénztárt állítani; virágzásnak indult jég és tűzkármérő intézetünket nagyobb körben működtetni, s vagy azt eszközölni, hogy ez utolsó, munkálatait minden más biztosítási cikkre kiterjeszse, — mit mi legezelszerűbbnek és kíváncsúnak tartanánk, — vagy az irt intézetet függetlenül más biztosítási tárgyakra külön biztosító-intézetet alakítani. — Világos, miként a takarékpénztárak és biztosító-intézetek a résztvevőknek azon esetben képesek tetemes hasznot biztosítani, ha a befolyt összegeket az intézet fontosabb épségben tartása mellett gyümölcsöztethetik. — E gyümölcsöztetés legközönségesebb kiköszönés által történik; de hogy ez biztos legyen, hogy az intézet javára pontos és gyors pénzforgalom eszközöltesse, szigorú és pontos hitelrendszerre van szükség, melynek egyik legfontosabb kellékét a telekkönyvek képezik. — A telekkönyvek jótékonyága a hitel irányában főleg abban mutatkozik, hogy a birtok-terj-jog és teher állapotát teljes világosságra helyezvén, a kölcsönadónak jogát biztosítja; elmarasztalás esetében a végrehajtást rögtön és gyorsan eszközölhetővé teszik. Jelen perrendtartásunk a telekkönyvekre támaszkodva, helyes és szoros jogtani fogalmak szerint, a polgári perek végrehajtását is, kik nálunk régebben legalább is pótló bírósági hatalmat gyakoroltak, az ítéletek betűszerinti és számtani alkalmazására kötelezi; minél fogva nálunk, hol telekkönyvek nem léteznek, különösen a nagy terjedelmű birtokoknak per tárgyává tétele, s főleg a hajdani törvényszékek azokat tárgyaló ítéleteinek jelenlegi végrehajtása csaknem legyőzhetlen akadályok és nehézségekkel jár.

A fennebbi, mindenesetre fontos előnyökön kívül, a telekkönyvek az adósságoknak se biztosítására, se az elégtétel gyorsítására hatással nem bírnak. — Nézetünk szerint, az ősiség eltörlése a magyar nemzeti jogviszonyait tetemesen megszilárdította, és kivéve a még kiváltható zálogbirtokokat, áttekinthetővé tette; a teher állapotáról, habár lassabban és bajszabban mint a telekkönyveknél, az eddig betáblázási jegyzőkönyvekből is tudomást szerezhetni, s miután a betáblázás a hitelezőnek a zálogul lekött birtokra biztos jogot ad, a végrehajtás gyors eszközölhetése végett csak arra kell vigyázni, hogy a betáblázási jegyzőkönyvben a zálogul lekött birtok, mennyire

csak lehet, számtani pontossággal határozassék meg. — E pótszerek a telekkönyveket kétségen kívül feleslegessé nem teszik, de sőt azok hiányos volta, ezek szükségességét annál inkább ki fogja tüntetni. Mindemellett, a fennebb említett elővigyázatok mellett, nézetünk szerint, lehetne a telekkönyvek behozataláig takarékpénztárakat és biztosító-intézetet felállítani. Megeshetik, hogy ez intézetek, telekkönyvek nem-létében, csak városi telkekre, a falusi birtokok csak bizonyos nemeire, csupán betáblázott váltók mellett kölcsönöznének; hogy a fennebbiekben kívül az intézetek tán még más birtokokat is kívánnának. Azonban az intézet működését hátráló mindez akadályok, azok jótékony hatásait paralysálni képesek nem volnának, s meggyőződésünk szerint, már az is tetemes haszon volna, hogy a legüdvösebb intézeteket bírva, jótékonyaságukat élvezve, kezelőséggel megismerkedve, a telekkönyvek behozatalakor, nem az irt intézetek új tervezéséről, hanem a létezők szabadság, tágasabb és hatályosabb működéséről lehetne szó. — A pesti takarékpénztár is már régebben kölcsönözött szomszéd megyei birtokokra, midőn ott telekkönyvek épp úgy nem voltak, mint nálunk most nincsenek.

A mondottak szerint az irt intézeteknél, mint tartaléktőke, vagy legalább annak egy tetemes része, az urbéri papírok a legüdvösebb szolgálatot tehetnek.

Az irt papírokra ugyanis bizonyos időre a birodalmi hitelintézeteknél bármikor is készpénzt kaphatni. — Takarékpénztáraink és biztosító-intézetek részvényesei felhatalmaztatván, hogy részvényeik egy részét urbéri papírokban fizessék be, ezektől az ötös kamatot vagy teljes épségben vagy a kezelési felettel csekély költségek levonása mellett pontosan vehetnék. A betett urbéri papírok tartaléktőkéül szolgálván, s szükség esetében csak bizonyos időre zálogosíthatván el, az intézet állandó birtokában maradnának, s becsek időről-időre nevékedése az intézetnek és részvényeseknek esnék javára.

Az urbéri papírok végül, nemcsak mint tartaléktőke, hanem mint oly zálogok is észszerűen használtathatnának, melyekre az intézetek legbiztosabban tehetnének a magánosoknak kölcsönzéseket több-kevesebb időre, s ez esetben is az urbéri papíroknak időről-időre nevékedő bece a magánosoknak és az országnak megmaradna.

Az önámítástól minél tovább kívánván magunkat tartani, nem titkolhatjuk el a feletti aggodalmunkat, miként a fennirt intézetek felállítására akadálylál járna; szegénységünk kétségtelen bizonyossággal az ajánlkozó részvénye-

SAPHIRA.

Köszoruzott pályamű.

Irtja

HALMÁGYI SÁNDOR.

II.

Szidónia.

(Folytatás.)

— Igaz! de atyámat azon szórakozástól megfosztani, annyi lenne, mint a levegőt vonni el tőle. Mikor látta, hogy jó hírre örökre meg van rontva, búskomorságtól meglepetve végképp visszavonult az udvartól. Azóta szomorú, léleknyomó perceiben egyedül a foglalkozásban talál szórakozást. — Így maradt Blandrata egyedül az ifjú János-Zsigmond házi főorvosául. Sok változásokat is idézett elő az udvarnál és az egész országban. Többek közt örökre nevezetes ember lesz arról, hogy ő hozta be Erdélybe az unitária hittudományt, a melynek elveit megismertetvén az udvari pap-pal Dávid Ferenczel, általa, mint a kit az új eszmék világa erősen megragadott, gyors terjedést nyert, míg végre maga János-Zsigmond és a fejedelmi tanácsosok és ország főrendei közül is sokan áttérvén, azt ezelőtt tizenegyzével, ugyint 1568-ban, a tordai országgyűlésen törvényesítették.

— Miben különbözik az a Kálvin vagy Luther vallásától? Én igazán megvallo: e hit-

telekezetéről mi ott Magyarországon majd semmit se tudunk, — mondá Márkházi őszintén.

— Nem csodálom azt; mert Magyarországon sorsa a mostani török áram alatt inkább elfoglalta figyelmeteket, hogysem számban tartattatok volna: mi dolgok folynak innen a Királyhágón. A mi hitünk története pedig, — szölt Szidónia a szót elszalasztva, — mint mondtam, mind össze is csak tizenegyzével még, s Isten tudja: mikor fogják azt helyesen ismerni még itt a hazában is.

— A ti hitetek? ... E szerint ti az unitáriusok hitvallását követitek? — kérde Márkházi meglepetten.

— Igen, lovag, mi azon vallást követjük, mely szerint az isteni szent és legtekélyesebb természetben, a legfőbb lenyben vallásos meggyőződésünk csupán egységet lát, s ezért neveznek és nevezünk magunkat unitáriusoknak, egységihívőknek, — viszonzá Szidónia némi hevülettel, mely finom arczbőrt gyöngyözzel fűttá be; — de határozott hitformánk még most nem lévén, alig mondhatnám meg, hogy az miben egyez meg vagy miben tér el a lutheri avagy a kálvini vallástól, a melyből az kifejlődött és a melyhez az igen hasonlít. Isten tudja, hol és miben léssen annak végki-fejlődése. Az egyházi disputatio éppen most foly Kolozsvárt, a hol Blandrata, Dávid Ferencz, maga Sozzin Fauszt és más tudós papok közt naponként tartálnak azon értekezések és vitatkozások. Csak annyit mondok most neked, Márkházi, hogy atyám egyike a legphanaticusabb híveinek e hitfelekezethöz.

— Most értem hát, miért tudakozta az este vallásomat, mielőtt házába befogadott.

— Zörgettel volna akármelyik kapun, megkérdezték volna azt előbb tőled; mert olyan időt élünk, a midőn a vallásbeli különbséget nagyon tekintetbe veszik. — Atyám még Ko-

lozsváron tért át anyámmal együtt az új hitre, éppen azon emlékezetes napon, a midőn Dávid Ferencz a tordai szegletén egy kerek kővön prédikációt tartván, a föllekesült nép vállain vitte őt be a piaci nagy templomba, a mely a lutheránoké vala. Egész Kolozsvár áttért ekkor száz és magyar polgáraival egyetemben, s e példát követék Erdély vezetésebb városai: Torda, Dézs, Enyed, Marosvásárhely, Abrudbánya s Fejérvár, valamint több vármegyei és székelyföldi ekleziás papjaikkal egyetemben. János-Zsigmond halála után azonban Báthori István uralkodása alatt, s még inkább azóta, hogy őt a lengyelek királyokul választván, helyébe öcsése, mostani Báthori Kristóf lépett a fejedelmi trónra, sokan visszatértek közlünk részint a lutheri, részint a kálvini és római hitre, s ha megismerkedel egy kissé ebben a városban, alig fogod hinni, hogy ezelőtt csak hat-hét esztendővel is Fejérvár lakói egytől-egyet unitáriusok voltak.

— Oh Szidónia, mint bámulom én azon értelmességet és szívbeli jóságot, a melylyel megkívánál engem ismertetni az előttem egészen idegen és rendkívül fontos kérdésekkel! Vedd érte köszönetemet; mert tudom, hogy mindezeknek nagy hasznát fogom venni! — hálálkodék az idegen lovag egészen elkötelezve érezvén magát.

— Kétségtől, azok után, a miket tölem értettél, könnyebben fogod szerencsédet megtalálni udvarunknál, — viszonzá Szidónia egészen komolyan; — s éppen mivel rövid időn próbára leszel téve, különösen figyelmeztetni akartalak, hogy ez érdekszakgatót városban, s kivált ott fent, az udvarnál, ne hogy felekezeti túlbuzgóságból csak egy ellenséget is szerezz magadnak. Tiszteld a mások meggyőződését és ne erőszakold a magadét.

— Köszönöm ... köszönöm ez okos ta-

nácsokat! — mondá az ifjú, hévvel szorítva meg a halvány leány kezét.

— Olyan időben élünk itt, Márkházi, — folytatá Szidónia, szomorúan visszavonva kezét, — hogy egy elvétett szóért a legszelidebb ember is halálos ellenségeddé lesz, a ki vad örmével készíti elő romlásodat. Valahányszor atyám kimegy a háztól, mindig is remegek, hogy valami szerencsétlenség éri, mert a régebbi sok félreértés, méltatlan vad és hálátlanság türelmetlenné és epessé tették, az ingerültség pedig felekezettünk ellen igen nagy, mióta püspökünk túlmérsz okoskodásai ostrom alá vannak véve. Mondtam az előbb, hogy az egyházi vitatkozás éppen most van a legválságosabb folyamatban Kolozsvárt. Atyám pedig ... ah! úgy félek, hogy őt valami rossz érte ... még hajnalhasadtakor kiment a háztól, — rebegé, aggodó tekintetével vetvén a mogorva épületek felé, melyeknek kormos falai éppen feltűntek előttük. — Egyedül az nyugtat meg némileg, — folytatá, lépteit gyorsítva irányozván a kerti ajtó felé: — hogy mindenki tudja, miképp az öreg Bonczát bántva, azon anyagi jóteremtés is megszomorítottatik, a ki minden ügyefogyottnak barátja és partfogója, a ki a szerencsétlenség könyvét fejedelmi kezével törli naponként, s a kit nagy méltóságáért és kegyes szívéért minden felekezet és rend egyaránt tisztel és szeret. Az ő védszárnyai alatt élünk mi is itt; s ha az ő szeretete nem táplálná lelkünket, azóta rég megölt volna a bánat és szegény. De én testvért, anyát, mindent bírok benne ... s igazán mondhatom: ha volt valami eddig rövid, de szomorú életbenem, a mit vigasztalónak nevezhetek, azt mind neki köszönhetem. Áldott, oh áldott legyen még a por is, a hova lábával lép! — rebegé a szerencsétlen leány megható, lágy, rezgő hangon.

(Folytatjuk.)

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 115-dik számát.

sek száma csekély lenne; a takarékpénztárakba a betételek gyéren fognának folyni. — De, mindemellett teljesen megvagyunk győződve, miként nemcsak lehetséges, de mulhatlanul szükséges is az irányban működni, biztosan hiszszük, hogy esélyes eljárás és férfias kitartás mellett az üdvös eredmény kimaradni nem fog; hogy végül az urbéri papírok a fennebbi czélokra sikeres eszközül szolgáljanak.

Id. gr. TELEKI DOMOKOS.

A sztojkai Savanyu-viz alkatrészei.

Az irodalom fejlettsége értékmérője a nemzetek civilizációjának, s ha vannak is államszervezetek, melyek tárt nyújtanak az irodalom kívül is az élhaladásra s a nemzeti sajátságok feltüntetésére; mégis csak az irodalom a legbiztosabb könyv, melyből tanulhat s jövőre számíthat; a tükör, melyben leghebbebb leírásolva láthatja magát minden nemzet, s ez az a jól talált kép, melyet önmegismerésül a nagyvilág elébe terjeszt.

Ez állítást úgy hiszem, senki sem czáfolhatja meg, és így az irodalom tekintélyének érdekében áll, helyre igazítani, ha terén valamely helytelen állítás merül fel.

Ebből kiindulva, — miután nem egyszer volt alkalom tapasztalni — hogy helyi s környékünk ismertetései, nem voltak hű képei a valónak: elhatároztam legalább a K. Közlöny hasábjain megjelenőket figyelemmel kísérni, s észrevételeimet a lehetőkre ugyan itt megtenni, a mennyiben azok tapasztalatim vagy tudásom körébe esnek.

Jelenleg Mányai ismert álnévű levelezőnk a K. Közlöny f. év. aug. 6-ik és 9-diki számaiban megjelent Sztojkai fürdő öröli tudósítására teszek megjegyzést, ki miután a 6-dik számban a vidéket költői ihlettséggel szépen lefestette, a vizismertetését tűzvéni ki czélul, ezeket írja a 9-dikiben: Az ivásra használt forrás tevő-részei: sok repülő kénsavany (freies Kohlensäure.) legtöbb benne a natron sulphuricum (glaubersalz natron sulphuricum) 21 1/2 konyhasó, 19 1/2 kénsavas szikeg (natron carbonica, 8 grán 16 uncia:) ezen kívül nevekűdő mértékben kénsavas keserű-só (magneica carbonica) kénsavas mész - anyag (Aluminas) extractions-anyag, és jódnak nyomai.

A vegyészethen avatottabbak előtt azonnal feltűnik, ezen ismertetés helytelen volta, s mentve minden viszketegetől, tisztán a tudományosság érdekében szükségesnek vélem ezen állítást helyre utasítani a sztojkai viz alkato részeinek ide jegyzésével úgy, a mint az a Pesten 1853-ban megjelent fürdői zsebkönyv 353-dik lapján áll.

E szerint a dr. Pataki Sámuel vegybontása után van egy polgári font vízben:

Szénsavas mészéleg (calcium carbonic)	0,02 szemer
„ keseréleg (magnium carbonic)	6,00 „
Timföld. (Agyag, Aluminium oxyd.)	1,06 „
Kovaföld. (Acid. silicic.)	0,08 „
Szikkhalvag (konyhasó, Chlornatrium)	18,12 „
Kénsavas szikeg (Natrum sulfuric)	26,08 „
Szénsavas szikeg (Natrum carbonic)	7,02 „
Vonat-anyag (Extractiv stoff)	0,08 „
	65,52 szemer
Szénsavany (Acid. carbonic)	40,00 k. hüv.

mely vegybontás következtében, a konyhasó-tartalmu keservizek rovataba lehet sorolni.

Felemlit azonban Mányai ur egy alkreszt, mit tisztán s érthetőleg kiirt, s a dr. Pataki ur vegybontása szerint pedig nincs meg a vízben, s ez a némelyek által túlmáldott, mások által rettegett jó d (iblan.) Hogy mely uton fedezhette fel Mányai ur ez elem nyomait, meg nem foghatom, ha azt a haszonbérlok ohajtásából nem következetté, kik minden áron szerelnének jó dot fedeztetni fel, ez a nélkül is igen hasznos vízben, s ez okból milyselegileg általam is megvizsgáltaták azt, a nélkül azonban, hogy tölem e részben ohajtásuk szerenti választ nyertek volna, a vizsga a jó d imádok bújára, s az attól rettegek öröme, ennek jelen nem létét bizonyítván.

Es most bevézsem soraimat azon ohajtással, vajha Mányai ur jó szándékát, szigorú utánjárással egészítse ki hogy mi is büszkén mondhasuk dézsi ismeretessé vált levelezőnkrol: nem csak sokat, de jól is ir!!

Id. ROTH PÁL, gyógyszerész.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Bukurest, aug. 20. 1857. — Mi előtt Felséges urunk itten tegnap megtartott évünnepe leírásához fogne, pótlólag megemlítem, miként szombaton a Napoleon-ünnepe alkalmával, Taleirand francia biztoshoz a középponti comitè küldöttségét, bojár Kreczulésku vezérelte. Az üdvözlés még nem jött ki a napi lapokban, csak a válasz, melynek kezdő szavai ezek: a politikai események oly ponton állanak, miként bármit mondana valaki e perczen, nem volna csalhatatlan. A küldöttség megjelenezte Frankhont, III-ik Napoleont és az egyesült Romaniát. Este a zene mellett adott fáklyás díszmenet, ezeken kívül, éltető még a nemzeti program négy pontjait. A biztos válasza: boldognak érzem magam e tiszteltetés által, mely a románoknak, Frankhon, és császári iránti szereteteket bizonyítja; holnap ő felségének ezen nyilatkozatot táviratoztatni fogom. Ezután lejtött az erkélyről, s elfogadta a számára készített virágkoszorút, és bokrétkát.

Azonban reményem fejeztem ki mult levelemben, miként Felséges Uralkodónk évünnepe sem fog a Napoleon-ünnepnél hátrább állani; s nem is csodoltam. Már tegnapelőtt este az ügynökség udvarából hirdetni kezdték a tarackok e nagy nap közeledtét. Tegnap hajnalban pedig ugyan e tarackok üdvözlései költöttek fel a lakosokat. Reggel az utcák rendbentartására, s a Te Deumra az előkészületek, mint szombaton, épp úgy megtörténtek. Az isteni tiszteltetés ma felette sokat emelte a műkedvelők által Vist segédének vezetése alatt énekelt magasztos olaszquartet; s egy román gyalog zászlóalj üdvözlései a barátság előtt. Templom után consulunk csak a kath. püspököt fogadhatá, s aztán az ügynökségi összes személyezettel biztos Ziemann urhoz sietett, hogy a számos tisztelgők elfogadásában segítségül lehessen. Ez elfogadás a Barkanésku szép palotájában egy órákor kezdődött. Az udvaron roppant néptömeg és birsa özlönlött, a közepén egy zenekar működött. Mikor az ausztriai védelem alatti egyházak képviselői szerencsések lönnek elfogadtatni, már telve volt a szála tisztelgőkkel. Ziemann ur kitűnő szívlyességgel fogadta a küldöttségeket; nagy figyelemmel tudakozódott az itteni magyarok száma, foglalkozása, és életmódjuk felől, nyilvánítván, miként Felséges Urunknak kitűnő öröme szolgál, alattvalóit a külföldön is

minden felekezetkülönbség nélkül atyailag pártfogolni és gyámolítani. Ezek után fogadta a török biztot, magyaros öltözetével. Szóval az üdvözlések, és forró hálalkodás minden hatalom, és testület nevében a legpontosabban megtétettek. Este fáklyás tisztelgés nem volt, de ez úgy se valami lényeges.

Holnap egy hete a központi comitè szinte halálos döfés érte. Ma egy hete t. i. minden igaz hazafi felszólított egy bizonyos placat, hogy másnapra jelenjen meg új comitè alakítására a Possel szalában. Meg is jelent vagy nyolczszáz hazafi, ahihetőleg antiunionisták már megkezdették osztogatni új jelöltjeik névjegyzékeit, mit az unionisták észrevéve kérdőre vonják az elnököt, a placatokat felől. Ez feleli, hogy: sem ő, sem a comitè semmit se tudnak rólok, mire hirtelen bizalmat szavaztak a már öt hónapos comiténak, s továbbra is élni hagyták. Erre azt mondja az oláh közmondás: drakul nu doarme.

R. L.

M. Vásárhely, aug. 29. — Ó Csász. Ap. Felsége januar 27-éről kelt legfelsőbb határozata, és a m. ministerium aprilis havi rendelete értelmében a maros-vásárhelyi versenyalomáson államforrásokból kitűzött lotenyészési díjakra pályázás, azok odaitelése és kiosztása a helyi vármögött lévő lovagló kör mellett falállított esinos birodalmi, nemzeti, erdélyi és városi lobogókkal fölkített fedes sátor előtt a legnagyobb ünnepélyességgel, a népdicső hangjai, s a számosan megjelent közönségnek dícsőségesen uralkodó Fejedelmünköt illető „éljen“ei mellett mai nap történt meg.

Pályabírók: kerületi főnök s cs. k. helyt. tanácsos Rác József ur ő mlga mint politikai biztos elnöklete alatt: báró Bornemisza Sándor, Turi József és cs. kir. ker. baromorvos Zwicli József urak; a cs. k. kat. hadparancsnokság részéről: Wosobal ur cs. k. őrnagy, és m. vásárhelyi pótló-bizottmányi elnök Janossi Mátyás, és cs. k. kat. baromorvos Tartler urak.

Jutalom tíz volt kitűzve, éppen úgy, mint Dézsen. Az első 25 db aranyos jutalmat br Bornemisza gazdatisztje Zöldi János 6 éves világos peji anyakanczája nyerte el; 6 db a. balavásári birtokos Zöldi Antal 7 éves megye-peji anyakanczája; 6 db a. m.-vásárhelyi orvostudor Csiki János 5 éves sötétpeji anyakanczája; 6 db a. Verzar Mihály m. lekenzi haszonbérlo 5 éves világos-peji anyakanczája; 6 db a. egerszegi haszonbérlo Popp Sándor, 5 éves világos-peji anyakanczája. — A legjobb három éves kanczért kitűzött 15 db a. jutalmat sz.-demeteri cs. k. őrnagy Sperker Ferencz ur 3 éves szürke kanczája nyerte el. A kiosztásra szánt 88 darab aranyból ilyképen 24 db a. maradt meg; mert 3 éves kancza nem pályázott elegendő, a sorompóba hozottak pedig nem voltak az illető kiállítók által sajátlag tenyészte.

A kiállított lovak száma felette csekélynek mondható; a hirdetés kétszer történt meg rendesen és sürgetve az illető járáshivatalok részéről; ha a földnépe mindamelt nem értette, miről van szó, az érthető, de értelmes jelen volt gazdától hallók, miszerint ők e pályázásról semmit nem tudtak. Nem tudjuk, minek nevezzük az ilyen nem tudást, ebből csak az tűnik ki, hogy az érdekeltek vagy hírlapot nem járatnak, vagy ha járatnak is, nem olvassák. A K. Közlöny annak idejében tisztán és magyarul magyarázott meg mindent. Reméljük, hogy a nemzetgazda-

EUROPÁI VISZONYOK.

Eszmetörődék Erdély történelméhez s illetőleg Rákóczi korához.

(Folytatás.)

Báró Marten Károly 1832-ben „Guide Diplomatique“ című munkájában ez áll: „Minden cath. hatalmak, a már megszűnt németországi római császárt *) se véve ki, elnöklet (congressusok) s más fejedelmi gyűléseken) hatalom elismerésére hitték magokat kötelezeteknek a pápa, mint a Megváltó helytartója, irányában. A protestáns vagy is evang. hatalmak, különösen a koronások, csak a szent szék földi fejedelmének akarván őt ismerni, elsőseget igényeltek előtte magoknak, de győngedségből az elsőseget mégis a pápának adják, még Oroszország is.“ (Toutes les Puissances catholiques, sans en excepter même les chefs d'état ou d'empire romains ou Allemands, ont cru devoir accorder le préséance au Pape en sa qualité de Jesus Christ... Les Puissances protestantes ou évangéliques, surtout celles qui jouissent des honneurs royaux, ne voyant en lui que le Souverain temporel des Etats du st. Siege, prétendent le pas sur lui et ne lui cedent que par courtoisie; il en est de même de la Russie. Guide Diplomatique Chap. XI. Du Ceremonial étranger 192 lap.) Megjegyzendő, hogy a szent szék mostan is létező európai elnökösödésének ily indoklása a szerző báró által, azon körülményben rejlik, hogy az idezett könyv a porosz király ő felségének van ajánlva.

*) A római német császár 1804-ben ausztriai császári címet vett fel. Gy. F.

A római nyugati császárság több ideig tartó félbeshakadása után nagy Károly császár a római püspök által magát római császárrá koronáztatta.

Még 622-ben Mohammed már megfuttotta volt Mekktól Médináj az útát; tehát tana már el volt terjedve. A keleti császárok és saracenok közötti versengésben hol az egyik, hol a másik féltől hivatva, a törökök már jóval azelőtt benn voltak Európában. A saracenok mohamedánusokká lettek. Siciliában és Spanyolország nagyrésztében a saracenoknak egész Európában a legvirágzóbb birodalmuk volt; II-dik Sylvester pápa a saracenok egyetemében végezte tanulmányait. Tehát a mohamedánusok európai joguk, idősült ősi jog, mely annyi véres századokon át oly ok nélkül tapadtott a keresztény Európa sőt a törökkel egyfajta magyar nemzete által is. Így történt, hogy akkori fogalmak és viszonyok szerint Zápolya már ellenségnek vetette magát karjaiba, s a magyar nemzet irigyei örvendtek, hogy Európa s a kereszténység oltalmazó nemzetét, a keresztény-ég és Európa ellenével ugyanazonosíthatják Európa előtt, s így lett a magyar nemzet félreismerve a testvéralfjól és Európától, melyérti küzdéséért pedig ősidőktől annyi fájó sebet hordozott. . .

Még mielőtt a nyugati és keleti császárok birodalmi határa kijelöltetett, már 763-ban a képek feletti vita foly az egyházban. A keleti és nyugati egyházak szakadásának eszméje meg van születve.

Károly, a nyugati és Nicephor, a keleti római császárok közt a két birodalom határa meg lón álltva; t. i. nagy Károly megtartotta azelőtti birtokait s ezenkívül még a hol most Franciaország, Spanyol, Olasz, Horvát, Magyar és Dalmátországot vannak, — s más akkor a római birodalomhoz tartozó országokat,

kivéve a földközi tengeri városokat, melyek a római birodalom keleti részével, maradtak a görög vagy keleti császárnak.

Károly császár 3 gyermeke között osztotta fel birodalmát, t. i. Lajos kapta, körülbelül, Spanyolországot, Provence tartományát, s Burgundiának egy részét, — Pépin kapta Olasz, Bajor és Németországot. Az újabb időben is Pépinnek ezen osztályrésze eszményileg igen nagy szerepet játszik; — bizonyos, igen elterjedt német ábrándokat hall az ember „Gesamt Monarchie“, „a Renustól a Dunáig s a Renustól az Alperekig.“ Ezen eszmékért a német római császároknak sokszor élethalál közötti harcuk volt a francziákkal; 1790-ben innen pedig a „Deutsches Volk“ ábrándozik erről fejedelmével szemben, daczára az 1834-diki bécsi és karlsbadi német congressusok kötéseinél . . . s ábrándozik szemben más népek jogával, daczára a civilizáció szellemének.

Nagy Károly 3-dik fia, ugyancsak Károly nevű, kapta Franciaországot és Burgundiának egy részét.

Megjegyzendő, hogy ezen birodalmakban több népek fejei, vezérei, minthűberek, voltak.

Nagy Károly császárnak két kisebbik fia meghalt még az ő életében; a kisebbik, t. i. Franciaország ura, maradék nélkül; a közbelső, t. i. Német, Bajor és Franciaország ura, hagyott egy Bernárd nevű fiat hátra.

Tehát maradt Lajos római császár, a birodalom feje, Spanyol, Franciaország, Burgundia, Britannia ura és maradt Bernárd Német, Bajor és Olaszország ura.

Lajos 817 táján saját gyermekei között osztja fel a birodalmat, Lothár, Pépin és Lajos között. Német és Bajorországot elvette Bernárdtól és adta Lajosnak. Bernárd ezért föllá-

zadt, elfogatott s Olaszország is a birodalomhoz csatoltatott. Velence már azelőtt, egy szerződésnél fogva a keleti birodalomhoz tartozott.

Lothár a birodalom feje és Itália királya — Olasz- és Franciaország egy fő alatt — Rómába ment és magát római császárnak koronáztatta Paschal pápa által. Paschal pápa feltűnő levén a francziáknak Róma feletti túlnyomó hatalmára, kevés idővel azután bizonyos főpapokat végeztetett ki, kik nagy lekötözöttiséggel voltak a császárhoz. Nemsokára Paschal is meghalt. Lothár császár maga ment Rómába s a következő II-dik Jenő pápát figyelmeztette Paschal hibájára, s Rómában itélő-bírákat állított fel 821 táján, kik öröködnének a törvényes eljárások felett. Ez az alapja az annyi phasisokon átment francia proteciónak Rómában.

Nagy Károly utódai s ezek hűbéresei között az egymást gyilkolások az örökösök felett, napirenden voltak, — mikor a hunnok „Magyar“ nevet viselő ága Európába jött.

Németországnak Franciaországtól elszakadása; ezeknek egymással küzdése Olaszországtól s a római császárságtól s mindkettőjök viszálkodása a pápák és keleti császárokkal; — másfelől a térítések által nagyon elhatárolódott római szent székek, ezek, s a keleti császárok és keleti egyház elleni önvédelem s erőködése . . . ezek azon viszonyok és adott számok, melyek Magyarország államéletében annyira jelentékeny és határozó szerepet játszottak s adtak Magyarországnak, mint ifjú, erőteljes államnak Európa ezen tájékán akkora súlyt s nemes erejének akkora tért; valamint kelet és nyugotnak egymásrai hatása az, mely ma is annyira igényli Magyarország államéletét.

(Folytatjuk.)

ság ezen fontos ága a jövő évben a helyi pályázás alkalmával jobban lesz képviselve, mi annál bizonyosabb lenne, ha a pályázás napját szeptember 2-dikára mint az akkor itten kezdetét vevő háromvásárra külsőben tennék.

A hg. Parma nevet viselő 24 sorgyalogezred zenekara a helyi kisdóvó javára holnap fényes zeneneestély rendez az Elbában. Az intézet nevében köszönet ezért a vitéz ezredesnek és a karvezetőnek.

Y.-Z.

Cserhalomtáj. Az e lapok 101 számában Bethien-videk rovat alatt közölt kegyességéhez gr. Kornizs Gábor nyugdíjas őrnagy urnak, hozzá kell még hogy adjam miszerint a római hitű gróf ur az ez év tavaszán ajándékozott belsőtelek paptelekhez csatolására szükséges sasfákat, ugyan csak a paptelekre épített egy színhez szükséges faanyagot, a templom kimesztetésére meszet és egy másfél mázsás harangot méltóztatott ajándékozni a somkerei helv. hitű ekklesiának; a görög ekklesiának pedig helyet, hova, s fát miből iskolát építhetessen. Vajha a hon minden aristocratái látván e jó cselekedeteket, követésére hevülnének.

És már most lássuk gr. Lázár Mór ur bilaki gazdaságát. Bilak és határa a méla zörejével folydogáló kövecses fenekű Sajó partjain fekszik, Szeretfalvától melynek határán a Beszterce-vize a Sajóba szakad s mely a besztercei marosvásárhelyi utvonalba esik, — $\frac{3}{4}$ órára. A mint Szeretfalvánál feltértél Bilaknak a hegyoldalokon lévő út nem egyszer fog emlékeztetni a marosvásárhelyi temető egyik ama sirirátára:

„Borzasztó kert a ezinterm
Halált önt a rózsára;
Cziprus temetőfát terem
A lételek truccára“

A hegy talaja só, s ezt a Sajó haragos napjain elenyelja, vagy vágják is nem egyszer a sötétvajok, s innen a rozsz ut, melyet mindjárt mindjárt újból kell a hegyoldalba bevágni. No de kedélyed kiderül a félelem dűskárpótlásánál ha elérél Bilakra. Vendégszeretet vár rád a gróf udvarba, s kedvesen lép meg a viruló gazdaszat. Ezen jószágát gr. ur néhai á. c. Barcsai János jeles hazánkfia, ipájától örökölte, melyet forradalom előtt pár évvel tagosítva szenvedélyes szorgalommal kezdett művelni 1848—9-en itt is raboltak. De közelebből kezd ismét minden rendbe jönni. Az összes tag 2000 holdnyi, négy részre, négy ispánságra van osztva; s benne a — váltó-gazdaság kezd folytatni. De mi föltűnő, e szép birtokan a malé-termesztés teljesleg mellőzve van. Gróf Haller János Fegyverházán, Erdély egyik páratlan gazdája a malé-termesztést tartá a gazdaság alapjának, s igaza volt. De ma körülményeink változók. Akkor könnyű volt a művelés, s a termény évről-évre tartása. Most készpénz kell percéről-perczre. Napszámot még pénzen se mindig kapunk. És ha kapnánk is semmi köszönet benne malékapáltatásnál! Azért dícsértet gr. Lázár Mór urnak ki helyes felfogással a takarmány termesztést emel birtokában előnyre. Erdély jobb jövőjének, hegyoldalain, egyik hatalmas emeltyűje az állattenyésztés. S különösen lovaink válhatnak világhírűvé, gr. ur ménesse jelenleg 130 darab lovat számlál. Kiszókratott anyakancza 43, kis csikó van 27. A hágómének egyikét Bey Momust a hatalmas tenger ur Albion nevelte; a másik negyedik számú Kató Zsibó hírhedt istállóiból. Ezekon kívül istáloztatik hat darab három éves szép méncsikó, s húsz darab hāti és hámosló. A ménes jövőjét illetőleg gr. ur ismeretes erélye mellett legyen elég elmondanunk, hogy jelenleg lovászmestere Haller Jakab, ki másfél évtizedig gondozá a gr. Bánfi választói ménését. De a jeles ménes mellett bámulatlal lepi meg a kezdő gulyát alapító tizenhatsz darab tehén és a kis bornyuk, melyeknek Erdélyben páratlan bikáját Magyarhon ama pusztájai nevelték, melyeket a költő nem egyszer énekelt meg, s melyeknek gulyáit a külföld utasa nem egyszer bámulta meg. Ezen tehének mind igazatnak, és mégis kellő gondozás mellett, istáloztatva, mind kővérek. A disznótenyésztés sines mellőzve, ha bár multban itt első helyéről jelenleg, hisszük egy időre, gr. ifj. Bethlen Sándor ur Nagyfaluba ángol, és gr. Kemény Sámuel ur N.-Sajón bagonerjével, leszorították a gr. urat. A bilaki ezen tagnak gr. Lázár Mór ur nem csak tulajdonosa, de a szó teljességébe gazdája, kit nem egyszer láthatni ekéje szarva mellett azt kitűnő ügyességgel tartva. Maga az olvasottságáról ismeretes grófné született Barcsai Polixena is a valódi magyar gazdasszony példányképe, kinek figyelme mindenre kiterjed. Csak kár nagy kár érte, hogy a gazdaságtól féle emberek közül nem akad, nem bár egy, ki a grófot, s kit a gróf megértene.

R. L.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Sept. 1-jén tartá az ev. ref. iskolai előjáróság, az ujj iskolai évet megnyitó ünnepélyt, gr. Mikó Imre ő uagyméltósága, mint az egyideig ide áthelyezett enyedi theologiai osztály főgondnoka, s püspök helyettes f. tiszt. Bodola Sámuel ur, s az érdemes tanári kar jelenlétében. Az ünnepélyen tanár és lelkész Nagy Péter ur szonokolt, beszédjének alapvétel a tanoda homlok iratát vevő föl mely a tudományt s szelidséget köti az ifjúság lelkére. E sorok írója most először látta és hallotta Nagy

Pétert, s őt a templomi szonoklatban mind azok fölél helyzi ki- ket valaha hallott, míg valóban Kalvinusi arcát, lelkesítőnek s buzgóságra gerjesztőnek mondhatni öszhangzó meleg és bajos szonoklatával. A szonoklat után a tanoda törvényei lőnek felolvasva, s püspök helyettes ur egy forró intésben tette az ifjúság kötelességévé, hogy ne csak a cursust tanulják, de hasznos és épületes könyvekből melyekben tanulmányozzanak, s erkölcsi előnyeikkel készüljenek azon apostoli helyzet kiérdemlésére, mely reájok mint leendő lelki atyákra várni fog.

— Repeztermesztőinket figyelmeztetjük a „Bivicz“ nevű olajtermésre, mely sok előnye által a „repezet“ kiszorítani igérkezik, s mely főként reánk erdélyiekre azért bir fő előnyel hogy a mint a derék „Gazdasági Lapok“ állítja, a téli fagyat jobban kiállja mint a repez. A Gazd. L. 35. számában egy földbírtokos gyakorlati értesítést tesz a biviczről. Az érdemes közlő Hoffman J. B. pesti fúszerezstől vásárolt 10 font bivicz maggal vetett be 1,200 □ öl agyagos kemény talaju s csak 7 év előtt trágyázott, s száraz időmiatt hantosan maradt földet sept. 13-án míg más bírtokos társai repezőket jól mivelt földben sept. 4—5-kén vetették. Mind a mellett meg az utóbbiak ugyan anynyi terü földjek után 8—9 mérő repezét nyertek, a közlő sován s rozslú mivelt földéről 15 $\frac{1}{2}$ mérő biviczet méretett be. — Birtokos társaink gazdasági egyetletünk útján intézkedhetnek hogy Kolozsvárra Dietrich S. kereskedésbe a szükséges mennyiség meghoztatassék ezen érdekes terményből.

— Az Erdő-Szentgyörgyben állomásozó makfalvi kerületi hivatalnál, augusztus 18 és 19-kén a fehérlobogó ki volt tűzve, az egész és igen népes kerületből egyetlen elítelt vagy befogott nem levén akkor az ottani börtönben. A zászló lengedezésének dícsőségét egy nő szakította meg, ki soka almi tolvajkodásért befogatot.

— A Nyárad völgyéből Bere-Keresztur helységéből azon értesítést veszszük hogy ottan egy ditrói szekely leány jósolgatásai következtében a székelek nagyszerű ázásókat visznek végbe, kinos keresés céljából.

— A Küküllő mellett Várad helységben, ut készítés közben valamely nagyszerű építkezés alap romjaira, s közte egy feliratos romai cseréparabrá bukkantak. Gyantítás szerint a felfedezett épületromok, valamely ősi római só raktár maradványai, bizvást hihetvén azt hogy a szovátai sóhegyeken Traján korában a romaiak bányászkodtak.

— M.-Vásárhely környékéről értesítenek, hogy egy öt éves gyermek a pajtáján játszva, egy gulyával szinteazegész épületet összeégeti, ha véletlen játszó társainak kiáltozására segély nem érkezik. Ugyanezen gyerek állítólag így játszva gyújtott fel korábban egy épületet.

— A makfalvi kerületből Csókfalváról hiteles kezekből egy igen szomorító és körjellemző hírt veszünk. Egy ottani tehelős szekely gazdának Sz. y-nak egyetlen fia, még alig 12 éves, valami gyermeki elkeseredésből pajtájuk hűjára felakasztotta magát. Szülői észrevéve a gyászsemenyt, sietve folyamodtak a szomszéd E. szt.-Györgyben állomásozó kerületi orvoshoz; de már későn, segíteni nem lehetett.

* A „Kronst. Ztg.“-nak írják Szebenből, hogy herczeg Schwarzenberg kormányzó tbsznagy ő magassága aug. 25-kén reggel Bécsbe utazott szabadsággal.

* Ő szentsége a római pápa, Ravennában Dante, a halhatlan költő sírját meglátogatván, midőn a helyhatóság által a látogatások névsorának könyve azon kéressel nyújtott elő, hogy nevét méltóztatnék beírni, a pápa, Dante Divina Comoediájából a következő sorokat jegyzé be:

„A világnak nem más, mint a lég gyöngye hullámzata, mely majd erre majd arra vonul, s irányával együtt változtatja nevét.“
A hatóság elhatározá, hogy e soroknak ő szentsége saját kezeivel lett írást jegyzőkönyvileg bizonyítsa, s a névsorkönyvet történelmi emlényül, örökidőkre megörizze.

* A „W. Ztg.“-ban olvassuk: „Londonban egy terv kering, mely egy a Dunáni gőzhajóársulat megalapítását illeti. E célra aláírások gyűjtetnének, s a társulat „Danubian et Ottoman Steam Navigation Company (dunai és ottoman gőzhajóársulat)“ cím alatt van tervezve. Massion kapitány (a dunai gőzhajóársulat volt felügyelője), a vállalat ügyvezetőjéül nevezetnénk. A hajók angol legénységgel lesznek ellátva s egyik főcélul tűzetik ki az angol cikkek béhozatala Ausztriába. Nem-sokára kiderül, hogy ezen hírszerinti közlemény mennyire alapos, vagy van-e biztos kiállítás alaposára levésére.“

* A selyembogár tojásai a bogárral ferde kezelés következtében a gubóba fondós alkalmával mind Francia- mind Olaszországban annyira elfajultak, hogy azoknak regenerálójá többé nem is várható, s mind a két országban azon nézetben vannak, hogy a tenyésztés javítására Levantából vagy, mi még célszerűbb volna, Chinából kell tojásokat hozatni. Figyelem- és elismerésre méltó, hogy a porosz selyemtenyésztők mult évben 10,000 tallér értékű selyembogár-tojást adtak el Franciaországban.

(P. N.)

* A „M. P.“ szerint egy hírneves és megállapított hiteli angol gépész Pesten irodát nyitott, melyben megrendeléseket fogad el mindenféle gazdasági gépekre, s azok pontos és hiánytalan kiállításért kezkesedik.

* A szeptember 4 kére kijelölt országos vásár Ugra helységében ugyan e hó 17-kére van áttéve.

* A gróf Ráday-féle 40 aranyos jutalmat a pesti nemzeti színház drámabírála választmánya az idén pályázott vigjátékok közül a „Petronella“ című 1 felvonásos vigjátéknak ítélte oda. A fölbotott jelítség levélből, mint a mű szerzőj, Szigligeti neve tűnt elé.

* A katonai kötelezettség váltásdíja 1500 pft-ban van felsőbb helyen megállapítva. Azon kötelezettek, a kik magukat megváltani akarják még f. év oct. havában, a politikai kerületi hatóságnál ez iránti szándékukat siessenek bejelenteni, mert későbbi kérelmeiket nem fogják tekintetbe venni.

* Erdélyi cath. püspök ő nagyméltósága Holczmány erdélyi község papi és tanítói fizetésének fedezésére 14,000 pengő forintnyi alapítványt tett; a pesti nemzeti muzeum parkjának szépítésére pedig 400 pftot ajándékozott.

* A népszámitási munkálatok az idén minden koronatarományban novemberhő folytán veendő kezdetüket, s a e tárgyban újabb szabályok már alkalmazásba fognak vétetni.

* A „B. P. H.“ balassagyarmati levelezője írja, hogy Blaskovics ur, híres lókovács, Császár Ő Felségét személyesen, s oly sebességgel vitte a 4 mfnyi úton, hogy a legmagasb kíséretből egyetlenegy kocsi se érkezhett vele egyszerre Gyarmatra.

* Págszon csillagász Oxfordban aug. 16-dikán egy új bolygó-csillagot fedezett fel a Jupiter és Mars közt, a mely a bécsi

csillagda észlelete szerint tizenegygyed rendű csillagnak tűnt fel.

K Ü L F Ö L D.

Indiából minden nap szomorábban hangzanak a tudósítások. Nemcsak a párisi kárörvendő lapok húzták meg az angolnak a hirharangot, hanem magok az angolországi lapok sem kísértik most már az indiai bajaggályos voltának elvitalását, a „Times“ kivéve. Bizonyosnak látszik, hogy immár Delhin kívül más helyek is, például Indore, lázadási központokká lettek, s így Delhi bukásával nem leendő vége a lázadásnak.

Párisból, aug. 25-én kelt sürgöny szerint, az a d h i (oudei) föllázadt csapatok Delhivel közlekedésbe tették magokat, és hogy Teheránban Anglia és Oroszország követi között a versengés kitört. Már azt is beszélik, hogy Angolország nem volna képes egymaga kioltani a nagyra nőtt égést, Franciaország segélye nélkül. Ez azonban nem csekély áron adná el szövetségesének a segélyt, Madras városát és Mauritius szigetét kérvén szíves segélyének fejében. Egyébaránt csakis legvégső esetben fogna az angol ily segédszerhez folyamodni. A „Post“ nagy hangnyomattal igéri, hogy a kormány Anglia egész erejét, minden segélyforrását igénybe veszi, a lázadás mielőbbi fékezésére. A dolog végkimeneteléről senki se kételkedik Angliában, se a kormány, se a nép. Még a börzén sem volt tartós hatása a legújabb gyászhireknek.

Hogy állnak a dolgok Indiában, azt Angolországnak roppant hadkészsége is eléggé mutatja. A „Köln. Ztg.“ legújabb távirati tudósítása Lond on b ó l aug. 25-ről így hangzik: A „Globe“ jelenti, hogy 70 gyalogsági zászlóaljt állitnak hadilábra, az Indiába küldött hadicsapatok pótlása végett.“

— A Delhi előtti táborból a következőt írják a „Pays“nek jun. 27-ről: „Az angol hadsereg még nem fogott hozzá Delhi ostromához; a várostól mintegy 3 kil. távolban von magának állást egy magaslaton. Az angolok táborát a fölkelők körülvezték, már kilencz kitörést tettek, s többször átmetszék az angol táborvonalat. Ma már várcsok védik az angol tábor új megtámadások ellen. A fölkelők folyvást háborgatják az angol hadicsapatokat, s ezenkívül Delhi várművét is erős védelmi állapotba helyezték; több külvárművet emeltek s 260 ágyunál többet szegeztek ki a bástyák falaira. Így álltak a dolgok június 27-én. Az angol csapatok minden ütközetben nagy bátorságot tanusítottak, s annyiban fontos eredményt tudnak felmutatni, hogy mindeddig megtudták tartani hadállásukat; de támadó ag nem léphetnek föl, míg segédsapatokat s ostromszereket nem kapnak. Ha mindez megérkezik, előbb a külvárműveket kell bévenniök s csak azután tehetnek réseket a falakban. Azon makacs ellentállásból ítélve, melyet a fölkelők tanusítanak, a megtámadások nagy erőfeszítésbe fognak kerülni.“

— Adenből jul. 26-ról írják: „Ha az angolok az indiai nagy forradalmat egy hamar nem nyomhatják el, uralmuk e tájakon szerfölött kockázatva van. Adenben europai csapatokból egy ember sincs, s egy fekete ezredre van bízva, a melyben nem igen bízhatni.

— A „La Presse“ stambuli levelezője írja, hogy a redifek (szabadságos katonák) összhívására a birodalom minden részeibe küldött rendletekről, a Duna mellett mindenfelé járó tatárokról (futárokról) beszélnek. Levelező azonban nem tudja, mi igaz ezen hírekből.

— A muratisták bujtogatásai a nápolyi királyságban még egyre tartanak. Ez új olasz párt számolni látszik a párisi kormány segélyére, s tán nem is hiába. A moldvai viszály aligha egyéb, mint Franciaországának a bonapartei mellékág érdekében történt diversio, hogy ez utóbbit Napolyra célzó igényeiben segélje.

Altonából, aug. 22-ről írják: „Bizonyossággal jelenthetjük, hogy a dán kir. sereg jelentékeny része Holstein hgségbe indult. Ez annyival feltűnőbb, mint-hogy éppen most történik, midőn a rendek Iizehoóban tanácskoznak.“ — A rendek ninesenek megelégedve az előterjesztett alkotványjavaslattal, a rendek szellemével ezintén nines megelégedve a dán kormány, s utóvégre is ultima ratio-ra kell az ügynek kerülni.

— Az orosz császár atyjának Miklós-nak emlékszo-brot fog Moszkvában emeltetni, melynek domborműveit egy moszkvai művész fogja készíteni. Az első dombormű a cholera-fölkelést ábrázolandja 1830-ban, midőn a czár, mint történetileg tudva van, villámként elő-teremvén, a dühöngő népek és szokat mennydörgő: „Tér-dre!“ és a nép térdelet-lejet hajtott. A második dombormű egy jelenet az 1825 dec. 26-ki forradalomból; a harmadik Görgey fegyverletétele; és a negyedik a császári családnak, a vasut megnyitásakor Moszkvába történt megérkezését ábrázolja.

— A francia császár aug. 24-én reggel 8 órakor tért vissza Biaritzból. Már 10 órakor minisztertanácsot tartott a Tuileriákban. Ezen ülésben főleg Redcliffe lord magán levele forgott kérdésben. Thouvenot oda-lón utasítva, hogy az együttes jegyzékben minden formáságot megtartsan, hogy a zsémbes angol lord, s az osztrák követ érzékenysége kímélve legyen.

UJPOSTA.

Bomay, jul. 30. Wheder tábornok halála Cawporeban, melynek helyőrsége a felkelők által meg van semmisítve, valamint Sir Lawrence halála Luknuban, mely város még nincs bevéve, valószínű. Reid tábornok, a meghalt Bernard helyett átvette a főparancsnokságot, Delhi még nincs bevéve; Havelok tábornok háromszor győzte le a lázadókat és Cawporet ismét visszafoglalta. Sealkotában két ezred föllázadt. Hyderabadban a kitört lázadás elnyomva. Az északnyugati tartományokban az európaiak közt több mérszár-lás fordult elő. Pendzsab, Bombay és a madras-i elnökségek nyugodtak. Elgin lord Hongkongban érkezett.

A hivatalos távirat tudósításainál szomorúbb, ha valószínű azon sürgöny, melyet a „D. Allg. Ztg.” londoni le-

velezője szerint a „francia kormány” vett volna keletre, s amely azon híreket foglalná magában, a miket az angol kormány jobbnak tart elhallgatni. E szerint „az angol sereg egy eldöntött csatában egészen tönkre van téve, a Delhi ostromló sereg megkezdte visszavonulását, miután harc és betegség miatt felényire olvadt le. A felkelők 50,000 embernyi mozgó haderet gyűjtöttek össze, s készen állnak, hogy rendes tábori működésekkel kiűzzék az idegeneket az országból. Mindezen hírek kétségkívül tulajdonosok, s a börzei üzérkedés és partgyalölés lelkétől sugalva. A szerencsétlenség magában is elég nagy, nincs miért nagyítani, s politikai és kereskedelmi körökben beszélnek, hogy a dolgok már alig állhatnak rosszabbul. Annyi csakugyan bizonyosnak látszik, hogy a lázadók nyílt csatáinak kezdenek immár elleneikkel mérközni, s tudjuk, hogy felkelési harcokban az első mozdulatok csak további eldöntött harcok fejlődési szakái néznek. Indiában az egymással harcolók számbeli aránya oly egyen-

lőtlen, hogy csupán Isten csudája adhatná a britnek a kedvező végménetet. Mint halljuk, egy minster sem fog Londonból távozni. Az indiai dolgoknak rossz fordulata befolyással volt a királynő trónbeszédére is. Már ki volt dolgozva, a midőn érkeztek a Jób postái, s a királynő titkos tanácsát (Privy Council) el kelle napolni, hogy a kabinetnek utlag készített trónbeszédtervet megvizsgálják.

Ily szorultságban természetes, hogy főleg az angol ministeri sajtó újra meg újra visszatér azon állítására, mikép a lázadást nem csupán a rossz igazgatás okozta, Oroszországnak kell a bünsúly legnagyobb részét hordozni. Ugy hisszük el is bírja.

Bécsi börze. Augustus 29-kén. Erd. urbéri papir 79³/₄. Magyar urbéri papir 81. Nemzeti kölcsön 84³/₁₆. Arany darabja 4 fr. 57¹/₂ kr. Ezüst 53³/₈.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A n. enyedi cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. e. augst. 18-ról 1025 sz. a felhívja azon hitelezőket, a kiknek követelése lenne az 1855-i ápril. 15-én végrendelet nélkül elhalt Kerpónai Mária özvegy Varró Mártonné hátra hagyott vagyonához, adják be oda követeléseiket f. e. septemb. 18-áig.

A k. fejezvár-megyei cs. k. törv. szék f. e. augst. 10-ról 1232 sz. a felhívja a püspöki tiszviselőkre nézve fennállott nyugdíj-egyesület képviselőit, a czipész Denegeli Mihálytól 200 eft. tartozása kitörlése iránt indított kereset védelmire. Tárgyalási határnap f. e. octob. 2-ka d. e. 9-kor. Kirendelt ügyvéd Sipos Pál, helyettes Szebeni Ferencz.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. e. augst. 13-ról 7555 sz. a tudatja, hogy Teleki Károly elfoglalt és 6070 eft. becsült fejezdi birtokát, Gotthárd József kérelmére, f. e. novemb. 14-én és decemb. 19-én d. e. 10-kor az ottani törv. széki iródban köz árverésen eladják. A zálog joggal bíró hitelezők adják be oda követeléseiket a jóság eladásáig.

Urbér kárpótlási tőke utalványozás. A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. e. jul. 30-ról 6973 sz. a tudatja, hogy Köllő Jánosnak berendi birtoka után 814 eft. 59³/₄ kr. kárpótlási tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. e. octob. 7-éig. Tárgyalása f. e. decemb. 7-én d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. e. jul. 30-ról 6972 sz. a tudatja, hogy Tarcsa Andrásnak szomordoki birtoka után 435 eft. 56¹/₄ kr. kárpótlási tőke van megadva. A köve-

telések bejelentendők f. e. octob. 5-éig. Tárgyalása f. e. decemb. 5-én d. e. 9-kor.

A szebeni országos cs. k. főtörvényszék f. e. jul. 13-ról 3294 sz. a tudatja, hogy Becze Julianna asszonynak *) peselneki birtoka után 270 eft. 53 kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentendők f. e. septemb. 26-aig. Tárgyalása f. e. novemb. 27-kén d. e. 10-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. e. jul. 25-ről 2695 sz. a tudatja, hogy 1.) Ribiczei Zsuzsanna asszonynak (de mifele Zsuzsanna és mifele Ribiczei Nénének? nincs kitéve német 1) szkrófai (koczafalvi) birtoka után 167 eft. 22¹/₂ kr. 2.) Nemes Lajosnak ribiczei birtoka

*) Németül így van: „der Frau Julianna Becze, de nem tudhatni, mifele Julianna és mifele Becze Nénének?

után 420 eft. 13-kr. 3.) Cserei Anna asszonynak (de mifele Anna és mifele Cserei Nénének?) Kuretyi (kaposztalalvi) birtoka után 666 eft. 8³/₄ kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentendők f. e. septemb. 30-áig. Tárgyalása f. e. novemb. 30-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. e. jul. 30-ról 6971 sz. a tudatja, hogy Török Eleknek bádoki birtoka után 186 eft. 18 kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentendők f. e. octob. 5-éig. Tárgyalása f. e. decemb. 5-én d. e. 9-kor.

A szebeni országos cs. k. főtörv. szék f. e. jul. 13-ról 3293 sz. a tudatja, hogy Buzogány Benedeknek magyarfeleki birtoka után 147 eft. 12¹/₄ kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentendők f. e. septemb. 16-áig. Tárgyalása f. e. novemb. 27-kén d. e. 9-kor.

(3—3)

HIRDETMÉNY

a földterhermentesítési kárpótlási tőkék kirendelése tárgyában.

A szászvárosi cs. k. kerületi törvényszék részéről a földterhermentesítési országos bizottmánytól átkérkezett 1857 július 18-án és 25-kén sz. 5914, 5918 és 5948 alatt kelt jogérvényes felszámítási határozat folytán u. m.

- Várhelyi Tornyá Sámuel ur 7 hold és 480 □ öl szántófölddel bíró 1 telek után 170 frt. 20 kr. tőkeösszege és 1858 januárius 1-jétől 69 frt. 32 krt. járó kamattal.
- Várhelyi Tornyá Ferencz uz 6 hold és 275 □ öl szántófölddel bíró 1 telek után 123 frt. 26¹/₄ kr. tőkeösszege és 1858 januárius 1-jétől 45 frt. 7³/₄ krt. járó kamattal.
- Nagy-petényi öz. Fiat Sára asszonyság részére, Nagy és Kis-petényen 2 hold és 1408 □ öl ből álló 1 telek után 67 frt. 5 kr. tőkeösszege.
- Nagy-petényi öz. Fiat Sára assz. részére, Várhelyen 2 hold és 985 □ öl ből álló 1 telek után 61 frt. 1³/₄ kr. tőkeösszege.
- Nagy-petényi öz. Fiat Sára assz. részére, Pancsinesden 10 hold és 572¹/₂ □ öl ből álló 1 telek után 207 frt. 9³/₄ kr. tőkeösszege.
- Nagy-petényi özvegy Fiat Sára asszonyság részére, Klopótiván 10 hold és 435 □ öl ből álló 3 telek után 239 frt. 40³/₄ kr. tőkeösszege és

a kárpótlási tőkék kirendelésének teljesítése végetti eljárás ezenel megnyitattik. Erre nézve hirdetményi határidőül 1857 october 14-re tárgyalási határnapul pedig 1857 december 12-kén d. e. 9 órára oly megjegyzéssel tüzetik ki, hogy a hirdetményi határidő elmulasztása és a tárgyalási határnapról elmaradás ellen az előbbi állapotban visszahelyezés meg nem engedhető. Ehez képest felszólítottak:

- 1-ör. Azok, kik az elősorolt kármentesített jóságok vagy jogokrai igényeket az 1853-dik évi május 29-kén kelt, nyiltparancs főbírod. törvénylap 100. sz. engedélyéhez képest az 1854-augustus végével lejárt egy évi határidő alatt bírólág érvényesítették, hogy az iránt magokat igazolják.
- 2-ör. Azokat, kiket az idézett nyiltparancs engedélyéhez képest a visszaváltási jog érvényesítése végett még hosszabb határidő illet, — hogy ezen igényt okiratokkal támogatva jelentsék be, vagy magokat a per megindítása iránt igazolják.
- 3-ör. Azok, kik a kárpótlási tőkére, vagy annak kamataira igényt más jogczimból támasztanak, — hogy ebbéli jogait érvényesítsék.
- 4-er. Azon hitelezők, kik követeléseiknek 1856 évi mártius 1-je előtt eszközölt betáblázása folytán a kármentesített jóságra elsőbbségi jogokat nyertek, — és a kárpótlási tőkéből kielégítéshez igényt akarnak formálni, ezen igényt jelentsék be, — megjegyezve, miszerint ebbéli igazolásoknak és bejelentéseknek a fentebb kiűzött hirdetményi határidő alatt a bejelentés és minden esetre hitelesített felhatalmazvánnyal ellátandó képviselőjének vezeték és kereszt-neveik és lakáshelyük pontos föladása mellett annál bizonyosabban szükség megtörténni, mivel ellenkező esetben mindezen személyek a kárpótlási tőke kirendelése iránti tárgyalásból ki fognak rekesztetni, s az 1. 2. 3-ik pontok alatt kijelletteknek csupán az tartatik föl, hogy netalán jogait csak az ellen érvényesíthessék, kiknek a kárpótlási tőke s kamatai huzásairai joga a tőke kirendelése iránti tárgyalásnál elismertettik.

Végre azok, kik a fentebb meghatározott igazolásokot, vagy bejelentéseket a hirdetményi határidő alatt benyújtatották, ezenel felhivatnak, hogy a kárpótlási tőke kirendelése végetti tárgyalásra a fent kiűzött tárgyalási határnapon ezen bíróság előtt személyesen vagy törvényes meghatalmazottjaik által annál bizonyosabban jelenjenek meg, mivel különben úgy fognak tekinteni, mintha semmi igazolást vagy bejelentést nem nyújtottak volna be; egyuttal értesítenek az illetők, hogy a fennemlített tárgyaláskor a földadóra nézve ideiglenileg felállított országos bizottmány által netalán utólagosan kiűszított tőkére is figyelem fog fordíttatni, és hogy mindazon hitelezők, kik bejelentéseket elmulasztották, minden ebbéli igényüket a fennemlített császári nyiltparancs 25-ik §-sa 4-ik szakában elősorolt megszorítások mellett elvesztendik.

A hirdetményi határidő alatt beérkezett igazolások és bejelentések, ugy szintén a lejárt vagy tüstént felmondható adósságoknak a kárpótlási, tőkérei utalása iránti kérvények a hivatalos órák alatt az irodában megtekinthetők lesznek.

Szászváros, augstus; 10-dik 1857.

A szászvárosi cs. kir. kerületi törvényszék üléséből.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(243)

(3—3)

Szállás változtatás.

Van szerencsém tudatni tisztelt meg bizo-
immal, és a nagy érdemű közönséggel, miképp
eddig szállásomat el hagyva, lakásomat óvárba
vüztezai 230 számú Bányai-féle saját házomhoz
teltem át és ezentul ottan leszek szerencsés a
személyes avagy levél általi meg keresésket el-
fogadni. Egyszersmind ajánlkozom minden ügy-
védi téendők körébe tartozó törvényes és ma-

gán ügyeknek elválasztására és lehető pontos és
gyors igazítására

Kolozsvárt, aug 26-kán 1857.

CSULAK DANIEL, országos ügyvéd. s. k.

(221) (4—9)

Stein Jánosnál Kolozsvárt és
Wittich Józsefnél M. Várhelyt
kapható:

A VÁLTÓRENDTARTÁS, az uj cs. kir. Váltó-
törvény értelmében népszerű magyarázat, szá-
mos gyakorlati példákkal és mintákkal és a tör-

vény szövegével bővítve. Minden rendűek felvi-
lágosítására szerkesztette Fény H. Lajos gymn.
tanár és a kolozsvári kereskedő társulat vasárna-
pi iskolájában r. tanító. Füzve 40 kr.

REVÉSZ Imre. Vélemény a magyar pro-
testáns Egyházalkotmány fő pontjai felett, külö-
nösen a jövődő törvényhozásra árázve 40 kr.

BALLAGI Legújabb magyar német és
német-magyar szótára csinos kemény kötésben.
ára a két kötetnek 8 ft.

KEMENY Zs. Özvegy és leánya 3 kötet
ára 3 ft.

GAÁL A. A hasznos szőlőmívelés gya-
korlati módja ára 40 kr.

HOIT-SY M. Dinnyetan, vagy a dinnye nö-
vény s annak termesztésénél előforduló tárgyak
elméleti ára 30 kr.

A NŐVÉREK

regény

b. EÖTVÖS JÓZSEF-től

2 kötet 4 ft. p. p.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.